

6984

ნაპაღუღი

საქართველოს
საგარეო
საზღვაო
საქონლის
მინისტროს

საშენებლო ჟურნალი

მცირეფლტვანთათვის

აპრილი

№ 8.

1917 წ.

მეცნიერება

საქართველოს
ბიბლიოთეკა
1879

წელისფალი მე-XIII.

№ 8.

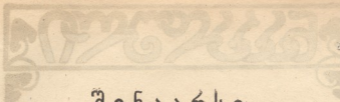
აკილი, 1917 წ.

24
F-5818
248

პატარა მწყემსი

სახსრთვლს სახე-მეცნიერება
თბილისი
საქართველოს ბიბლიოთეკა

შინაარსი:

ს. 1917. ივლისი. 8. 11. 107-108-109-110-111

I—პატარა მწყემსი,—სურათი 1

II—ნაკადულის მკითხველები: — 1. ნორა დიასამიძე — ქართლი სოფ. ქვემოხეთი, — 2. მიხეილ აბაშიძე — თბილისი, — 3. ელიკო დიასამიძე — ქართლი სოფ. საქაშეთი, — 4. კაკილა კვლენჯერიძე (დგას შუაზე), — 5. შიშიკო და მედია მელია — სადგ. ქვალონი, — 6. შალიკო დიასამიძე — ქვემოხეთი. 3

III—მზე გამოჩნდა, — ლექსი დ. ელიოზიშვილისა. 4

IV—მარგალიტი, — გეორგისა. 6

V—ქათამი, — ხალხური ზღაპარი, ჩაწერილი სავლე აბულძის მიერ. . . 14

VI—განთიადის მოლოდინში, — ლექსი ზინა ცხვედიანისა. 17

VII—სამხეცეში, — ლომის ნამბობი, — თარგმანი ა. შითაიშვილისა. . . 18

VIII გასართობი: — გამოცანები და რებუსი 23

„საბავშვო“

საქართველოს
ბავშვთა

ბავშვთა

საქართველოს
ბავშვთა

საქართველოს
ბავშვთა

მზე გამოჩნდა

მზე გამოჩნდა, მზე იცინის,
მზე გვიჩვენებს ჰორსა
და უქარვებს ტანჯულ შვილებს
ვაებას და ჭირსა.

თოვლი სტირის, თოვლი ჰეგნესის,
თოვლი ღაფავს სულსა;
ცის მნათობი შეებრძოლა
და უგმირავს გულსა.

ხე იღვიძებს, ხე მწვანდება.
ხე ისწორებს წელსა;
მეჭხარის და შესტრფიალებს
ცნობ-თვალთან მზესა.

წუარად მოსტის, წუარო მოჭქრის,
წუარო*ჯოცნის კლდესა;
თფს შელევა, უგალობებს
ტურფა ევილებსა.

ჩიტი ვალობს, ჩიტი დასტის.
ჩიტი მრავალფეურა;

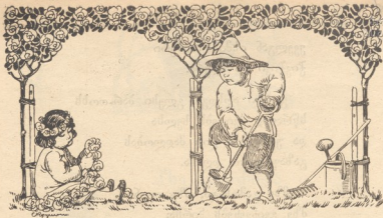
ვეელგან ისმის საამური
 ჭიკჭიკი და ძღერა.

კლესი აღსდგა, კლესი ბარ.თოსს
 სწრაფად ჰკიდებს ხელსა
 და უგზავნის დიდ მადლობას
 გაზაფხულის დღესა.

მწვე გამოხდა, მწვე იცინის,
 მწვე გვიჩვენებს ზირსა;
 მთლად უქარვეს ტანჯულ შვილებს
 ვაებას და ჭირსა!...

დ. კლიაზაშვილი

მარგალიტი

I

როტ ქვეყანაში ცხოვრობდა ორი ზატარა და-
ძმა. ესენი ობლები იუვენს—არც დედა ჰქვავ-
დათ, არც მამა. უშვილო მამიდა იმათ სამა-
ღლოდ ინახავდა. ის თვითონაც ძლიერ და-
რიბი იყო, მაგრამ ასე იტყოდა სოლმე:

— ხეძი სისხლი და სორცი არიან, მამ რა ვქნა, რომ შე-
არ შევინახო? აბა ვის ხელში ჩავაგდო ობლები? ისევ რა-
გორც იქნება გავიჭირებ საქმეს და კამოვზრდი ამ ცოდვის
შვილებსაო.

ბავშვებიც ძლიერ უჩანდები იუვენს და ცდილობდნენ უკე-
ლაფერ საქმეში მოსმარებოდნენ მამიდას. და ცოტა მოზრდი-
ლი იყო, მძა კი—უფრო ზატარა. მამიდა საკურავებს იღებდა და
მთელი დღე მუშაობდა. ზატარა ქალი მიაღლაკებდა ხელად სახლს,
მერე ამოუჯდებოდა მამიდას მუსლითან და შველოდა კერვას.
ზატარა ბიჭიც არ იყო უსაქმოდ: ისიც ხან ცეცხლს აანთებდა,

ხან წეაღს მოარბენინებდა. ისინი ცხოვრობდნენ ქალაქის განაპირა უბანში, სადაც მთის ძირიდან მძევნიერი წეარო გამოსუსნუხებდა. იმ უბნის მცხოვრებნი წეაღს ამ წეაროდან ეხიდებოდნენ. ჩვენი ჰატარა ბიჭიკოც დაავლებდა ლიტრას ხელსა, კაიქეოდა წეაღსუ და ხელად მოარბენინებდა ცივი წეაღსა.

ასე მიდიოდა დრო. მაგრამ დასე უბედურებას! მამიდას ნელ-ნელა უკლო თვალის სინათლემ და ძლიერ უჭირდებოდა კერვა. ამასთან საკერავიც კარგად ვერ გამოჭეუდა და ვეღარც ბევრს მუშაობდა, რადგან თვალები ტკივილს დაუწვებდნენ ხოლმე; მუშტარიც, რა თქმა უნდა, თან-და-თან აკლდებოდა და ბოლოს სულ გამოვლია.

აღდგომის შაბათი გათენდა, და იმათ კი არამც თუ არაფერი არ ჰქონდათ მომსადებული,—ჭურიც არსად ეკულებოდათ!..

—შვილებო!—მიმართა მან თავის ძმისწულებს:—ღამიდაც თვალი, მძივრები მუევეხართ... რა კენა, რა თავი ქვას ვახალო, სად რა ვიძიოვო? ხეაღ აღდგომაა, ჩვენ კი ჭურიც არა კვაქვს. დასე რომ ფულიც სრულებით გამოაკვლია... უკანასკნელი ორი აბაზი გუშინ დავხარჯე; ორიოდ მანეთი იყო დარჩენილი საკერავის ფული, ისიც არავინ მომცა, და ასლა რაღა გვეშეულება?!...

ერთადერთი დედალი ჭეაზდათ, რომელიც კვერცხს უღებდათ. ოცამდე კვერცხი კიდევ ჰქონდა დადებული.

მეტი გზა არ იყო: დაიჭირა დედალი, კვერცხები კალათაში ჩააწყო, მისცა თავის ძმისწულებს და უთხრა:—წადით, კენაცვალეთ, ბახარში, გაუიდეთ ეს დედალი, კვერცხებიც... მაგრამ ვაი ჩემს თვალებს!.. ხეაღ ხომ აღდგომაა... აბა ისე როგორ დაგტოვოთ, რომ წითელი კვერცხები არ შეკიდებოთ? არა, ეს ათი კვერცხი აქ იყოს, ათი კი გაუიდეთო,—დააბარა

მამიდამ.— ამ ფულით ცოტა ჰური იუიდეოთ, ცოტა სორცი, და ისე გავიხსნილებთ აღდგომას. მე დღეს ცუდად ვარ, თავბრუ მესხმის, თორემ მე თვითონ წავიდოდით.

მა ბევრჯერ უოფილიყო ბასარში: ხან იას ჰქვიდდა, ხან წინდებს, რომლებსაც მამიდა მოქსოვდა სოლმე და კაატანდა გასაუიდად. ამიტომ ბასარში მიმავალი გზები კარგა იცოდა. დაც რამდენჯერმე იყო ბასარში, თავის მამიდასთან ერთად.

II

ჯერ ისევ დილა იყო, რომ ამთ მოატანეს საბასრო მოედანს. ხალხი ბუსივით ირეოდა; ზოგი ჰქვიდდა, ზოგი უიდეოლობდა სხვა-და-სხვა სანოვაგეს.

დიდხანს არ მოუხდათ ცდა. უცებ საიდანღაც გაჩნდა ერთი კაცი.

— ბიჭო, ჰქვიდით მავ ქათამს?

— ვვიდით,— უზახუხა ჩვენმა ნაცნობმა და—მამ.

— როგორ ეკ ქათამიც და კვერცხებიც?

— ორი მანეთი.

— ორი მანეთი?!.. შვილო, გეტეობათ, რომ ხამება ხართ: თვითო ქათამს სამ მანეთადაც არაჟინ ამღევს, და თქვენ კი—კვერცხებიანათ ორი მანეთიო! მებრალეებით, გამოუცდელი ბავშვები ხართ... ეკ ქათამი და კვერცხები ოთხი მანეთიც იაფიო. წამოდით, მე ოთხ მანეთს მოგცემთ.

ხაიყო ჯიბეში ხელი და ქისა ამოიღო.

— დახე რომ სურდა არ გამომოვლია! აი აქვე ვსცხოვრობ. წამოდით, გამოგიტანთ ფულს სახლიდან.

ბავშვებს, რა თქმა უნდა, ძლიერ გაუხარდათ; ორი მანეთის იმედიც არა ჰქონდათ, და ეს კი ოთხს ამღევდა.

გამოართვა ამ კაცმა ქათამიც და კვერცხებიც და გასწია. ბავშვებიც უკან გაჰყვნენ.

მიადგენენ ერთ დიდ სახლს.

— აი აქ მოიცადეთ, და ამ საათში გამოვიტანთ,—სთქვა ამ კაცმა და შევიდა სახლში.

კარვა ხანს იცადეს, მაგრამ ის კაცი აღარსად ჩანდა.

— აბა შევიდეთ და ვიკითხოთ, რატომ არ მოაქვს ფული,— უთხრა დამ ძმას.

შევიდნენ იმ სახლში, და რა ნახეს? იქაც ისევე ირეოდა ხალხი, როგორც ბაზარში... ბევრი სავაჭროები იყო, ბევრი შესავალ-გასავალი კარები. ხალხი ზოგი შემოდინდა, ზოგი გადიოდა.

ბევრი ეძებეს და ათვალეურეს ბავშვებმა ის კაცი, მაგრამ ვეღარსად ნახეს... სჩანს იმ კაცმა მოატყუა საცოდავი ბავშვები. დაღონებულები გამობრუნდნენ უკან, მაგრამ რაღა ქნან ახლა და საით წავიდნენ?.. მაშინდისთან მისვლა ესაბრებათ;— ან კი როგორ მივიდნენ სელ-ცარიელები და მშვიგრები!

დაიწუეს უკზო-უკვლოდ ქალაქში სეტიალი. ამასობაში საღამომაც მოატანა. აკერ მიადგენენ ერთ ბაღს. იმ ბაღში ხალხი დასვირნობდა. შევიდნენ ესენიც შიგ და ერთ კუნჭულში ღობის ძირას მისხდნენ დაღონებულნი.

ძმა უფრო გულმაგარი იყო. დას კი ამოუჯდა გული და შორთო ქვითინი. ცრემლები დაზა-ღუპით ჩამოსდიოდა და ეცემოდა იმის კალთაში...

— ნუ სტირი, კენაცვალე,— ანუკეშებდა ძმა, მაგრამ თვითონაც ცრემლები აღწობდა...

დასე მის განცვიფრებას!.. თავის დის კალთაში თვალი მოჰკრა რაღაც ბჭეურიალა კენჭებს... აკერ კიდევ ჩამოგორდა თვალიდან ერთი ბჭეურიალა კენჭი და რაკუნით დაეცა სხვა კენჭებზე.

— ეს რეებია?— გაკვირვებით იძახდნენ ბავშვები, თან ხელით სინჯავდნენ.

— ცრემლები კენჭებად იქცნენ?!...

ამ დროს გამოიარა ერთმა მდიდრულად ჩაცმულმა დიდ-მუცელმა ვაჭარმა. იმან თვალი მოჰკრა, რომ ბავშვები რაღაც ბრწყინებულ თეთრ კენჭებს სინჯავდნენ.

— ეკ რა არის?— ჰკითხა მან, თან მიუახლოვდა და კენჭებს სინჯვა დაუწყო.

— მარგალიტებია!...— წამოიძახა მან, როცა კარგად გასინჯა.

— თქვენ ვინ მოკცათ ამოდენა მარგალიტები? სად მოიპარეთ. ჰა, ჰა, თქვე ქურდ-ბაცაცებო, თქვენა! ამ საათში და-ვაჭერინებ თქვენ თავს...

— ძია, ჩვენი ბრალი არ არის... აი, აქ ვისხედით... დღეს მძივრები ვართ... ერთმა კაცმა მოგვატყუა... ქათამი წაგვართვა... ჩემმა დამ ტირილი დაიწყო... უცებ აი ეს კენჭები ვნახეთ ამის კალთაში...

— შენ მე ვერ მომატყუებ, — სთქვა დიდ-მუცლიანმა ვაჭარმა. აიღო მარგალიტები და სულ თავის ჯიბეში ჩაიფარა.

— აბა წამოდით, სატუსაღოში ჩაგსნათ... — მიუბრუნდა ბავშვებს.

— მაგრამ ეჰ, არა ღირს თქვენი ცოდვის გადავიდება... აჰა აი ეს მანეთი: ჰური იუიდეო და წადით მინ.

თვითონ კი გასარებულმა გასწია თავის სახლისაკენ.

როდესაც თავის ცოლს ერთი მუჟა მარგალიტი წინ დაუვარა, ის კინაღამ გაგიჟდა.

იმათში ვრიბ ერთი მეტად ლამაზი და უკულაზე დიდი მარგალიტი.

— ამისთანა ძვირფასი მარგალიტი ჩემ სიცოცხლეში არ მინახავს. ამას მეფე-დედოფალს მივართმევ და იმათ გულს მოვიკებო, — სთქვა ვაჭარმა.

ასეც მოიქცა. მეორე დღეს მივიდა მეფე-დედოფალთან და დედოფალს მიაართვა ძვირფასი მარგალიტი.

მეფეც ჭ დედოფალიც გაცნობულნი სინჯავდნენ მარგალიტს.

— ამისთანა ჩემს დღეში არაფერი მინახავსო! — ამბობდა დედოფალი და თან სისხრულით აღარ იცოდა რა ექნა.

— მე მკონია ასეთი მარგალიტი არცერთ დედოფალს არ ექნება მთელ ქვეყანაზე.

მოატანინა თავისი გვირგვინი და სხვა ძვირფას ქვებთან, რომლებითაც მორთული იყო გვირგვინი, შუა ადგილას გააკეთებინა ეს მარგალიტიც. უცნებ თითქოს შხის შუქი მიადგა იქაურობასო, ისე განათდა ვეელაფერი.

სტუმრების მიღების დრო იყო. მეფე-დედოფალი გამოეწვივნენ სამეფო ტანისამოსში და სამეფო გვირგვინები ღიბხურეს თავზე. სასახლის დიდი დარბაზი სავსე იყო ხალხით. იმ ქალაქის წარჩინებულებს და მდიდრებს სულ აქ მოეყარათ თავი. ის ვაჭარიც აქ იყო, რომელმაც მიართვა დედოფალს მარგალიტი. როდესაც გამობრძანდნენ მეფე-დედოფალი, ვეელამ გაცნობით დაუწყო ცქერა დედოფლის გვირგვინს.

მარგალიტი ისე ანათებდა, გვერდებოდათ ცაბ მოსსლეტია ვარსკვლავი და დედოფლის გვირგვინზე განურებულაო.

მაგრამ უცნებ ხალხი თითქოს გადანირობო, მორთო სამინელი ვიირილი.

— არიქა, დედოფალს ცეცსლი ვეიდება!...

მართლაც დედოფლის გვირგვინი მთლად ბურბურებდა და ცეცსლის ალი ჭერამდის სწვდებოდა...

დედოფალს მოაშორეს გვირგვინი, მაგრამ ახლაც ცეცსლი იქაურობას მოედვა. ხალხმა ძლივს თავს უშველა. სასახლე კი ერთ წუთში ნაცრად იქცა.

შეიქნა ჩონქოლი. მთელი ქალაქი იქ მოგროვდა. ვეელამ გამტყრებული უეურებდა ნაცრად ქვეულ იქაურობას და შიმშველ-ტიტველ მეფე-დედოფალს. არ იცოდნენ რა ეფიქრათ და როგორ მოქცეულიყვნენ.

IV

ამ დროს ჩვენი დაძმაც ქუჩა-ქუჩა დახეტიალობდნენ. ღამე ბაღში გაათენეს. მეორე დღეს ზური იეიდეს, ვაჭარმა რომ მისცა, იმ ფულით და ცოტათი დანაურდნენ. შერე დააპირეს სახლში წასვლა, მაგრამ ახლა გზა დაკარგეს. არ იცოდნენ, საით წასულიყვნენ. ხან ვის ჰკითხეს გზა, ხან ვის... სწორედ არაჟინ არ უთხრა.

ერთმა კაცმა ისე დაუბრიალა თვალები, რომ ბავშვებს კინაღამ გულები დაუსკდათ.

— გასწით, დაიკარგენით აქედან, თქვე მაწანწალებო! დადინართ და ქვეყანას აწუსებთ...

ერთმა მოზრდილმა ბიჭმა ჰასუსის ნაცვლად ორივეს მაგრა თავში ჩაარტვა და არხეინად გაუდგა გზას.

როდესაც მეფის სასახლეს ცეცხლი მოეკიდა, ბავშვებმაც დაინახეს, და რადგან უველა იქით მირობდა, ვსენიც იქით გაემურნენ.

მალე ცეცხლი სრულიად გაქრა და ნაცრის მეტი იქ არაფერი იყო. მხოლოდ შუა ადგილას რაღაც ბჭეურიალებდა, თითქოს ცეცხლი კიდევ დარჩენილა და ის ანათებსო. ვერაჟინ ბედავდა იმ ადგილას მიანლოვებას. ბოლოს ერთი ბიჭი გადასტა იქ, განხრიკა ნაცარი და ხელში რაღაც კენჭი აიღო.

— მარგალიტი!—დაიძახა მან.

— იქით წაიდეთ!—ევიროდნენ მეფის მსლებლები:—მაგან დასწვა მეფის სასახლე...

ჰკითხეს დედოფალს მარგალიტის ამბავი. მან მიუთითა ვაჭარზე, რომელმაც მიაართვა ეს მარგალიტი.

ვაჭარმა სთქვა:—ბაღში ორი ბავშვი იჯდა; იმათ ჰქონდათ მარგალიტები და მე მომეიდგინა.

ამ დროს ობლებიც იქ იყვნენ და გაიგონეს ვაჭრის ნათქვამი.

— ეგ მარგალიტი ჩვენია, — სთქვენს იმათ: — ჩვენ კი არ მივუვიდეთ, ამ კაცმა წაგვართვა...

საღსი შემოესვია ბავშვებს და გამოჰკითხეს უველაფერი. ამათაც უამბეს თავისი თავგადასავალი.

— ობლის ცრემლები, ობლის ცრემლები! მარგალიტებად ქცეულა! — იმასოდა საღსი და სოკი კიდევ ქვითინებდა. საღსმა გადასწევიტა, რომ უველა ობლებს და ღარიბებს დაეხმაროს, რომ ამის შემდეგ აღარაფერ გაბედოს ვისიმე დაჩაკვრა. იმ ვაჭარს გადაუწევიტეს გასარდოს ობოლი და-ძმა და მათი მამიდაც სიკვდილამდე შეინახოს.

— უველამ უნდა იშრომოსო, — დაადგინეს. — ვინც არ იშრომებს, ჩვენი ქალაქიდან გაუაძევეთო.

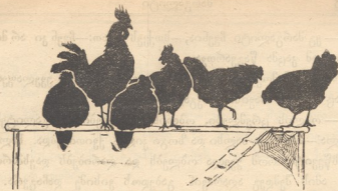
თვით მეფე-დედოფალიც ისევე შრომობდნენ, როგორც სხვები.

ამობდნენ, — ამის შემდეგ ის ქალაქი სამოთხეს დაემსგავსაო: უველანი ბედნიერად ცხოვრობდნენ.

უველა ამის მიხედავით მარგალიტი იყო.

კაორგი

ქათამი

(სადღესური ზღაპარი)

ყო და არა იყო-რა—იყო ერთი ქათამი. ძლივს გაატარა საწუაღმა ზამთარი; შემდეგ დადგა გაზაფხული და ქათამმა დასთესა უანა. მშვენივრად ამოვიდა. რომ შეიქნა მოსამკალი, გამორეკეს მეფის ნახირი, შეიკვანეს ქათმის უანამი და სულ გაუოსრეს.

ერთხელ წამოვიდა ქათამი თავის უანის სანახავად, რომ მივიდა სიანლოვეს, დაიუვირა:

— ვაიმე, ჩემო ნაშრომო, ვაიმე, რა ფეხები გაძიხმა მე უბედურს და აქამდის აქ ვერ ჩამოვედიო?

შემდეგ წავიდა კულმოსული, დაადგა გზას და იარა. შესუდა წინ ძელა.

— გამარჯობა, ღმინანავო!

— გაგებარჯოს!—უთხრა ქათამმა.

მელინამ უთხრა:

— საით მიდინარ?

— როგორ თუ საით? ეხნა დაუთესვე; ამოვიდა, მშვენიერო სანახავი იყო; წამოუყვანიათ მეფის ნახირი და სულ გაუონრებიანთ. წავალ ახლა, ვიკითხავ სამართალში, და რაც იქნება—იქნება.

მელიამ უთხრა:

— ვერ გავიშვებ, უნდა შეგჭამო!

ქათამმა მოღუშვით შესედა და უთხრა:

— როგორ თუ უნდა შეგჭამო: მე თვითონ შეგჭამ!—სტაცა ზირი მელიას და გადაელაზა. იარა და ცოტა ხანს შემდეგ შესედა მკელი.

— გაძარჯობა, ქათამო!—უთხრა მკელმა.

— გაგიძარჯოს, ჩემო მკელო!

— რათა სარ ეგრე მოწვენილი?—ჭკითხა მკელმა.

— როგორ თუ რათ!—უთხრა ქათამმა.—ეხნა მქონდა და თესილი; წამოუყვანიათ მეფის ნახირი და სულ შეუჭმევიათ.

მკელმა უთხრა:

— უნდა შეგჭამო.

მოუვიდა ქათამს გული, ეცა მკელს და გადაელაზა.

შემდეგ წავიდა ქათამი და შესედა დათვი. ერთმანეთს სალაში მისცეს და დაიწვეს ლაზარაკი. დათუმაც გული მოაუკანინა; მიჭვარდა ქათამი და ამხსაც ის დღე დააეუნა, რაც მელიას და მკელს.

შემდეგ წავიდა და მივიდა მეფის სასახლეში. ხან იქ შეჯდება სესე და ხან აქ. შეატობინეს მეფეს. მეფემ უბრძანა ხალხს დაეჭირათ ეს ქათამი და სხვა ქათამებთან დაემწვევდიათ. მართლაც დაამწვედიეს. ერთ დამეს იყო ქათამებთან და მეორე დამეს წამოუშვა ზირიდან მელა. სულ შეჭამა მელიამ ქათამები და ეს ქათამი დასტოვა. გამოვიდა დილას ხალხი ქათამების გამოსაშვებლად და საქათმე ცარიელი დასვდათ. დაიჭირეს ეს ქათამები და საქონლის ჯოჯობი შეუშვეს. იქ გა-

მოუშვა ჰირიდან დათვი და სულ დასწვევითა საქონელი. სამედ წაიეუანეს და ცხურის ჯოგში შეუშვეს. იქ გამოუშვა ჰირიდან მკელი და ეს ჯოგი სულ დასწვევითა.

ველარაფერი მოუხერხეს ქათამს; წაიეუანეს და ზღვის გაღმა დასტოვეს. დაადგა იმ ღამეს და სულ დახვრიზა ზღვა. მივიდა ისევ მეუის სასახლეში. გააკვებინეს ეს ამბავი მეუეს. მეუემ ბრძანა: აქ მოძიეუანეთო. მიუეუანეს. იძრო მეუემ სმალი და უნდოდა მოეკლა, მაგრამ ქათამმა ამ დროს წამოუშვა ზღვა ჰირიდან და სულ წალევა მეუის სასახლე.

საელე აბულაძე

განთიადის ძეგლი

ზე ჩავიდა, აღარა სჩანს
ცხოველყოფი მისი სსივი;
ცამ ღრუბლები გადაიფარა
და აისხა ვიშრის შივი.

არეძარე მწუხარებით
შემოჰქურობს ცის წვედიანსა
და მოელის გულის ძგერით
ისევ ახალ განთიადსა,

288

რომ მზემ თვისი სსივთა კონა
მიწას უხვად დააფრქვიოს,
ააუვაგოს შთა-და-ბარი
და ნათელში ვახსვიოს...

ზანა ცხველიანა

ს ა მ ხ ე ტ ე უ ი

ლომის ნაამბობი

ამხეცეში სიჩუმე გამეფთა. ქარბუქი და ზოგიერთი მხეცის კენესა არღვევდა სიჩუმეს.

ლომისა და ვეფხვის გალიიდან მოსჩანდა იმათი მოელვარე თვალები.

— რატომ არ დაიძინებთ? — ვკითხება მათ სძილო.

აი რაბდენი წელიწადია ერთ ჭერ ქვეშ ვართ, და როცა ღამით გამომეღვიძება სოღმე, თქვენი ანთებული თვალები მორეულ ვარსკვლავებსავეთ კიანთობენ.

— ხვენ ღამით არასოდეს არ გუძინავს, — მიუკო ლომმა: — ასე გაუჩენივართ ღმერთს. ღამ-ღამობით ვნადირობთ. ხვენ კატის

ჯიძისა ვართ და ღამით უკეთ ვხედავთ, ვიდრე დღისით... აქ
საჭმლის მოყნისთვის ზრუნვა არ გვეწირდება: ცხენის ლეშს
სამეოფად გვაძლევენ, მაგრამ მაინც ვერ ვიძინებთ ღამით,
ყნისლად ვართ და დარდი გვიდრღნის გულს.

— განა რაზე დარდობთ?

— რაზედაც თქვენ: დაკარგულ თავისუფლებასზე.

— როგორ განხდი აქ?

ლოძი წამოდგა, შეათამაშა ბანჯგელიანი ფაფარი, გვერ-
დებზე კუდი გაიტეულაშუნა, ამოიღო ნიკაძე ქვეშ წინა თათები
და მიწვა იქვე გვერდით.

— მე დევობადე სამსრეთ ეგვიპტეში, — დაიწყო მან: — ჩემი
სამშობლო მიდამო — უდაბნოა, სშირი ჯაგებით დაფარული. იქ
აღამიანს სომ იშვიათად შეხვდები; ჩემი დედა-მამა ამ ჯაგებში
საგანგებოდ გაკეთებულ ბუნაგში ცხოვრობდა. უოველ დამე და-
დიოდნენ სანადიროდ და დილით მძღვრები ბრუნდებოდნენ შინ.
სანადიროდ შორს არ დადიოდნენ; — საზოგადოთ ლოძს არ
უუვარს შორს წასვლა. როცა მე და ჩემი და დავიბადეთ, ცინ-
დალის ტოლა ვიქნებოდით და ისეთი ზოლი გადაგვკვრავდა
ტანზე, როგორიც ვეფხვსა აქვს. შემდეგ ეს ზოლი გაქრა
და თეთრი ფერი დაგვედო. ფაფარი მხოლოდ მამას ჰქონდა.
არც მე, არც დედეს, და არც ჩემ დას ფაფარი არ გვექონდა;
ჩვენ თვალ-ასელილნი დავიბადეთ და დაბადების დღიდანვე ვე-
თამაშებოდით დედას. რას არ გამოვიკონებდით! ეურზე ვეპო-
ტინებოდით, ტურზე ვებენდით, ზურგზე ვასტებოდით, კუდ-
ში ზირს ჩავავლებდით, და დედაც მოთმინებით იყო; ის კი-
რა — გვეფერებოდა, გვლოკავდა, გვეაღვრებოდა.

— ახლა კი მე უნდა გარჩინო, — უთხრა დედას მამამ. მენ
ახლა ბაღლები გვავეს და იმათ უნდა მიხედო; შინ უნდა დარ-
ჩე: მე ვისრუნებ თქვენთვის.

სალამობით მამა დადიოდა სანადიროდ; დილით მოჰქონდა
სოლმე ნადაული. დედა ალერსიანად შეხვდებოდა ოჯახის

მარჩენალს და დანაურდებოდა; მე და ჩემი და კი ვწოვდით დედის მუძუს. უოველ დილას, კანთიადისას, როცა ჯერ კიდევ მსე არ ამოხულიყო, მამა ჩემი აიბრუნდა სერსე და ხმა მძლავრად მიესალმებოდა ხოლმე დიად მნათობს. შორეულ მთის გამოძახილი ისე კაისმოდა არე-მარეში, თითქო ჭეჭავო. საუცხოო საეურებელი იყო.

ერთსელ მამა ხელცარეული და აღელვებული დაბრუნდა.

— რა მოგივიდა? — ეკითხება დედა-ჩემი.

— როცა ვბრუნდებოდი, ადამიანი დავინახე. ზატარა ბაღლი ახლდა. შექმინდა და გამოვიქცედი.

— რატომ თავს არ დაესხი?

— თავისთვის მიდიოდა, — მე არას მერჩოდა. ჩვენ უმაღურები არა ვართ. არასოდეს ზირველად არ შევუტევთ ადამიანს. ბავშვებს ხომ არასოდეს არ ვეკარებით. სხვა საქმეა — როცა ადამიანი შეურაცხოვას მოგვაყენებს!... არასოდეს არ ვაპატიებთ.

— მამა გათენებისას ბრუნდებოდა ნადირობიდან. ჩაწვებოდა და მხოლოდ მის ჩასვლის წინ იღვიძებდა. დედა კი მთელი დღე ჩვენთან უხიზლობდა და შეკვხაროდა. ძალსე უსუსურები ვიყავით, ფეხსე ძლივს ვდგებოდით, მაგრამ მანც ვცელქობდით, ვნებიურობდით; კენაოდით კატასავით და დედაც გვიზასუსებდა ხოლმე. ერთსელ მამა წავიდა სანადიროდ და აღარ დაბრუნდა შინ. დედა შეშფოთდა. მთელი დღე ველოდით და უჭმელიც დავრჩით. დედას არა უჭამია-რა. არ გამოჩნდა მამა და არა. მესამე დღეს დედას უჭმელობით მუძუ გაუძრა და გადასწვიტა თვითონ წასულიყო სანადიროდ. მთელი დამე მართოკა გავატარეთ. კვციოდა და კვპიოდა. დილით დედაც მოვიდა. მამდარი იყო, მაგრამ სევდა ეტეობოდა.

— მამა თქვენი აღარაა ცოცხალი! ის მოუკლავს ადამიანებს. მეზობელმა ლომებმა მითხრეს, რომ აქ გაჩენილან ადამიანები და ნადირობენ ჩვენსე. ჩვენ ხომ არაფერი ზიანი არ

მიგვიუენებია იმათთვის. ძაგრამ მანც გვღვენთან და სასტუმროს დილოდაც არ გვინდობენ...

იმ დღიდან აღარ მომიხმენია მამა-ჩემის დიდებული სმა, რითაც ამოძავალ მსეს ესალამებოდა სოღმე. დედა იძულე-ბული შეიქმნა უოველ ღამე სანადიროდ ევლო და ჩვენ მარტო დავეტოვებინეთ.

ერთხელ დედას ჩვეულებრივსე უფრო დააკვირებდა. აღბად შორს თუ წავიდა. მსე ამოვიდა, დედა კი არა სჩანდა. ჩვენ მარტონი დავრჩით. უცბად მოისმა სსვანაირი ფხვის სმა და ადამიანის ღაჭარაკი. გავისედეტ და რას ვსედავთ: არაბები კუსთან აქლე-მებსე! ერთმა იმათგანმა შეგვნიშნა, ჩამოშორდა ამხანაგებს, გააჩერა აქლეში ჩვენ ბუნავთან, ჩამოსტა ძირს, დაგვტაცა ხელი მე და ჩემ დას, შეასტა აქლეშს და განავრმო კსა.

—საუსსოო ლეკვები!—ბურტუენებდა იგი თავისთვის.

—გაგასუქებ, გაჯსრდი და კაი ფასად გავეიდი!

ისე შეუშინდით, სუნთქვას ვერ ვახერხებდით.

ამ დროს ჩვენს უკან სამხიელი ღრიალი ასტედა.

დამს მკვიდრი ძაგის სეუთის ლეკვი.

თურმე დედა დაბრუნებულა, და რომ არ დავსვდით, ღრიალი დაიწყო.

გამოგვიღებნა ჩვენს დედა. ვხედავ იმის მწუხარე თვალებს და შინდა ვთხოვო ჩვენ შტაცებულ ადამიანს გაგვიშვას დედანთან, დაგვიბრუნოს თავისუფლება. შენიშნა თუ არა ჩვენმა შტარვალმა, რომ დედაჩემი მოსდევს, ჩაკვძალა ტომარაში, მიტრიალდა და ესროლა თოფი... გვესმოდა მომაკვდავის დრილი და ვიგრძნეთ სრული ობლობა!..

მიგვიტანეს არაბის სოფელში და ტომრიდან ამოგვიღეს.

გავიხედეთ—საცოდავ ქოსში ვართ. ძალიან გვჭია. ზატრონმა მიაგდო ერთ კუთხეში კონა ჩალა და დაიძახა:

—დინა, დინა!

იმის ძახილზე ფაცხაში შემოვიდა ვეებერთელა ძაღლი და კუდის ქიციანი დაიწყო.

—დაწვეი—აი მანდ ჩალაზე.

ძაღლი დაწვა და ჩვენც იმას მიგვიგდო. მაგრამ რა გულკეთილი გამოდგა დინა! მიგვიღო როგორც საკუთარი ლეკვები და ძუძუც გვაჭამა. მშვირები ვიჯავით. დინას რძე არ მოგვწონდა, მაგრამ ძალე შევეჩვიეთ და უდედინაცვლოდ ეოფნაკი გვიძნელდებოდა.

დინაც აღერსიანად გვექცეოდა: გვლოკავდა და კუდით გვეფერებოდა. საბრალო! იმასაც მოაშორეს საეუბრელი ლეკვები, წუაღში ჩაუღრჩვეს და ახლა ჩვენზე იკლავდა დარდს.

აღ. შათაიშვილი

(დაბასრული იქნება)

გამოცანები

(წარმოდგენილი დ. კლითხაშვილისმხრად).

1

ზაწაწინა რამა ვარ,
კუბოს ვდეგებ ძარადა;
თუ გაუცურდი ბილიკსე,
აფუეთქები აღადა.

2

შვიდი ძმა დაგვატუსადეს,
გადაგვიჭირეს წნელები;
ხელი გკურეს, წეაღში ჩაგვაგდეს,
ხის გამოგვაბეს ხელები.

თვითონ დაგვასდნენ სურგსედა,
დამძხეს დელა-დელაო;
ზედ ბარგიც ბლომად დაგვაწვეს,
ამით შეუდგათ ღსენაო.

რეცუსი

(წარმოდგენილია დ. კლავიაზაშვილის მიერ)

კე,

ჩემი შუბ-
ლები დე-
დაა და?

ზ

ი

მამი-ჩემის
ანუ დედი-
ჩემის ძმა
ჩემი რა
არის?

მე
პირველი
პირია.
მესამე?

ზ

პ ზ

პაწაწი-
საბავშვო
ქარი

ი

8/161

მიიღავ ხელს მოწერა 1917 წლისათვის.

დასურათებულ საყმაწვილო ჟურნალი

წელიწადი **„ნაკადული“** წელიწადი მეცხემეტე. მეცხემეტე.

ჟურნალი „ნაკადული“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

შუბნალი გამოცემის თვისში ორჯერ

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12 წიგნი** „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის პირველ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა ნახატი.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—**5 მან.**—იმათ. თვის, ვინც ჟურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი **6 მან.** ნახევარ წლით—**3 მან.** გაგზავნით—**3 მან.** 50 კაპ. ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის **24 წიგნი**—**3 მან.** გაგზავნით—**3 მან.** 50 კაპ. მოზრდილთათვის **12 წიგნი**—**3 მან.** გაგზავნით—**3 მან.** 50 კაპ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

გსთხოვთ ხელის მომწერლებს, თუ ჟურნალი „ნაკადული“ არ მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და აღრესის გამოცვლა დროზე შეგვაცუბინონ. აღრესის გამოსაცვლელად—**40 კ.** შეიძლება მარკებით გამოიგზავნოს.

ხელის მოწერა მიიღება

თბილისში— „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი, გოლოვინის პროსპ. № 8. Редакция „Накадули“, Головинский пр. № 8. შემოსასვლელი დავითის ქუჩიდან, № 2. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა; **ქუთაისში**— ისიდორე კვიციანიძისთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ. მთავრიშვილთან. **ფოთში**— ლუდმილე გვგრელიძისთან. **ბათუმში**— ტროფიმ ინსარიძისთან ფოსტაში, ღ. სამსონ ყაზიშვილთან— ქალაქის გამგეობაში. **თელავში**— ვანო პაატაშვილთან. **ახალციხეში**— კონსტანტინე გვარამაძისთან. **ბაქოში**— მეთოდე კაკაბაძისთან. **გორში**— ქეთევან ჯავახიშვილთან ღნინო ლომოურთან. **ჭიათურაში**— ივ. გომელაურთან. **ხონში**— მ. ი. ქავჭანიძისთან. **მიხაილოვოში**— გიორგი ნაკაშიძისთან. ოზურგეთში— სალომე ხუნდაძისთან, ლანჩხუთში მასწავლებელ ჯუღელთან.

რედაქტორი **ნიკო ნაკაშიძე**

გამომცემელი **მ. პავლე იოსებისძე თუმანიშვილი.**

